

Formatering af Paratext-filer til Den Frie Bibel

Claus Tøndering – 26. september 2024

Paratext benytter en lang række formateringskommandoer. Af disse er kun et begrænset antal relevante for Den Frie Bibel. Dette dokument gennemgår disse kommandoer og sammenholder dem med kommandoer der hidtil er blevet brugt til Den Frie Bibel.

Paratexts kommandoer er kendt som USFM eller blot SFM. Det står for (*Unified*) *Standard Format Markers*. En komplet liste over de mange kommandoer findes på websiden <https://ubsicap.github.io/usfm/about/index.html>.

I Den Frie Bibel bør kun følgende kommandoer bruges:

<code>\add</code>	<code>\fe</code>	<code>\p</code>	<code>\toc1</code>	<code>\zei</code>
<code>\add*</code>	<code>\fe*</code>	<code>\q</code>	<code>\v</code>	<code>\zei*</code>
<code>\b</code>	<code>\fr</code>	<code>\q1</code>	<code>\w</code>	
<code>\c</code>	<code>\ft</code>	<code>\q2</code>	<code>\w*</code>	
<code>\em</code>	<code>\id</code>	<code>\s</code>	<code>\x</code>	
<code>\em*</code>	<code>\m</code>	<code>\+tl</code>	<code>\x*</code>	
<code>\f</code>	<code>\mt</code>	<code>\+tl*</code>	<code>\xo</code>	
<code>\f*</code>	<code>\mt1</code>	<code>\toc</code>	<code>\xt</code>	

Bemærk at koderne starter med `\`, ikke med `/`.

Kommandoerne er beskrevet nærmere i det følgende.

Hvis du ønsker at benytte andre USFM-koder end ovennævnte, skal det først koordineres med mig.

Nogle af koderne er ret komplicerede. Hvis man i Paratext vælger menuen *View > Unformatted*, er man selv ansvarlig for at USFM-koderne indtastes 100% korrekt; hvis man derimod vælger menuen *View > Standard*, hjælper programmet med at indsætte de rigtige koder.

Bogoverskrift

En bog skal indledes med en tekst i stil med dette:

```
\id DEU - Den Frie Bibel
\toc1 5. Mosebog
\mt1 5. Mosebog
```

Kommandoen `\id` angiver Paratexts navn på bogen (her »DEU«) efterfulgt af frivillig identifikation (her »- Den Frie Bibel«).

Kommandoen `\toc1` (eller blot `\toc`) angiver det navn bogen skal have i indholdsfortegnelsen.

Kommandoen `\mt1` (eller blot `\mt`) angiver bogens overskrift.

Kapitelnumre

Kapitelnumre angives med \c efterfulgt af et mellemrum og kapitelnummeret:

```
\c 15
```

Dette angiver kapitel 15.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
===5. Mosebog, kapitel 15 ===
```

Det gamle format inkluderede bogens navn i kapitelangivelsen. Det skal man ikke gøre i Paratext.

Versnumre

Versnumre angives med \v efterfulgt af et mellemrum og versnummeret:

Man skriver altså:

```
\v 1 Tekst tekst tekst. \v 2 Tekst tekst tekst.
```

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
v1 Tekst tekst tekst. v2 Tekst tekst tekst.
```

Afsnit og linjeskift

Begyndelsen på et afsnit angives med

\m før første afsnit efter en overskrift.

\p før øvrige afsnit.

\q før en linje poesi.

I modsætning til tidligere skal der *ikke* være en blank linje mellem afsnit.

Man skriver altså fx:

```
\m »Jeg er kommet til at foragte dig, du!« sagde han. »Du
ville ikke have en ærlig prins! Du forstod dig ikke på rosen
og nattergalen, men svinedrengen kunne du kysse for et
spilleværk! Nu kan du have det så godt!«
\p Og så gik han ind i sit kongerige og lukkede døren i for
hende, så kunde hun rigtignok synge:
\q Ach, Du lieber Augustin,
\q Alles ist væk, væk, væk!
```

Websiden vil vise denne tekst således:

»Jeg er kommet til at foragte dig, du!« sagde han. »Du ville ikke have en ærlig prins! Du forstod dig ikke på rosen og nattergalen, men svinedrengen kunne du kysse for et spilleværk! Nu kan du have det så godt!«

Og så gik han ind i sit kongerige og lukkede døren i for hende, så kunde hun rigtignok synge:

Ach, Du lieber Augustin,
Alles ist væk, væk, væk!

Bemærk at første afsnit (angivet med `\m`) ikke er indrykket – i overensstemmelse med gængs typografisk skik – mens andet afsnit (angivet med `\p`) er indrykket.

De to verselinjer er angivet med `\q`.

Til sammenligning med de gamle koder skal man bemærke at her ikke skal indsættes blanke linjer mellem afsnit, men i stedet markeres starten på et afsnit med `\m`, `\p` eller `\q`.

Poesi

Som angivet ovenfor, markeres hver linje i poetisk tekst med `\q`. Som alternativ til `\q` kan man benytte `\q1`, og man har også mulighed for med `\q2` at angive en sekundær verselinje.

Hvis man fx skriver:

```
\q1 I østen stiger solen op:  
\q2 Den spreder guld på sky,  
\q1 går over hav og bjergetop,  
\q2 går over land og by.
```

vil websiden vise denne tekst således:

I østen stiger solen op:
Den spreder guld på sky,
går over hav og bjergetop,
går over land og by.

Bemærk at man i Paratext *ikke* skal taste en blank linje mellem hver verselinje.

Blank linje

Ønsker man en blank linje i en tekst, angives det med kommandoen `\b`.

Man skriver altså:

```
\m Alfa beta gamma.  
\b  
\m Delta epsilon zeta.
```

Websiden vil vise denne tekst således:

```
Alfa beta gamma.
```

```
Delta epsilon zeta.
```

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
Alfa beta gamma.
```

```
***
```

```
Delta epsilon zeta.
```

Afsnitsoverskrifter

Afsnitsoverskrifter markeres med `\S` før teksten.

Man skriver altså:

```
\S Prinsessen godkendes.
```

```
\m Så kunne de se, at det var en rigtig prinsesse, da hun  
gennem de tyve madrasser og de tyve edderdunsdyner havde  
mærket ærten. Så ømskindet kunne der ingen være, uden en  
virkelig prinsesse.
```

Websiden vil vise denne tekst således:

Prinsessen godkendes.

Så kunne de se, at det var en rigtig prinsesse, da hun gennem de tyve madrasser og de tyve edderdunsdyner havde mærket ærten. Så ømskindet kunne der ingen være, uden en virkelig prinsesse.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
==Prinsessen godkendes.==
```

Kursiv

Der skelnes mellem to former for kursiv:

- Kursiv der angiver at noget skal fremhæves.
- Kursiv der markerer et translittereret hebraisk eller græsk ord.

Hvis kursiv angiver at noget skal fremhæves, omgiver man teksten af `\em` og `\em*`.

Man skriver altså:

Denne chokolade er \em meget\em* lækker.

Websiden vil vise denne tekst således:

Denne chokolade er *meget* lækker.

Hvis kursiv angivet et translittereret ord, omgiver man ordet af \+tl og \+tl*.

Man skriver altså:

Her står \+tl haggilṣād\+tl* med bestemt artikel.

Websiden vil vise denne tekst således:

Her står *haggilṣād* med bestemt artikel.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

Her står *haggilṣād* med bestemt artikel.

Anførselstegn

Tegnene " og ' må ikke benyttes som anførselstegn. Normale anførselstegn skrives » og «. Ved direkte tale inde i direkte tale benyttes > og <.

Disse anførselstegn findes ikke på normale computertastaturer, og undtagelsesvis kan >> og << eller > og < benyttes ligesom i den gamle kode. Problemet er at Paratext ikke automatisk kan kontrollere at et >> altid matcher et <<.

Det er muligt med en speciel fil at konfigurere Paratext således at hvis man fx taster >> vil » blive indsat i teksten. Spørg Claus.

Guds navn

Guds navn skal skrives "HERREN" med lutter store bogstaver. De alternative former "HERRENS", "HERRE" og "HERRES" benyttes hvor det giver mening.

Det er ikke længere muligt at skrive JHVH m.m.

Fodnoter og henvisninger

Der skelnes mellem to typer fodnoter: Tekstforklaringer og faglige noter.

En fodnote med *tekstforklaring* (de tidligere T-noter) skrives således:

\f + \fr 1,16 \ft Notetekst.\f*

Her er »1,16« kapitel- og versnummer på det sted hvor noten står. Paratext kan indsætte denne

reference automatisk.

Man skriver altså (Dom 2,5):

```
De kaldte stedet for Bokim\f + \fr 2,5 \ft Det betyder »de grædende«.\f* og de ofrede til HERREN der.
```

Websiden vil vise denne tekst således:

```
De kaldte stedet for Bokim[1] og de ofrede til HERREN der.
```

hvor et klik på [\[1\]](#) vil vise fodnoten.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
De kaldte stedet for Bokim{T: Det betyder >>de grædende<<.&#92; og de ofrede til JHVH der.
```

En *faglig fodnote* (de tidligere E-noter) skrives således:

```
\fe + \fr 1,16 \ft Notetekst.\fe*
```

Den eneste forskel i forhold til T-noterne er at man bruger `\fe` og `\fe*` i stedet for `\f` og `\f*`.

Henvisninger (de tidligere H-noter) skrives således:

```
\x + \xo 1,16 \xt 1 Mos 15,16. Dom 3,8.\x*
```

Her er »1,16« kapitel- og versnummer på det sted der henvises *fra*. Paratext kan indsætte denne reference automatisk. Teksten efter `\xt` er de steder der henvises *til*.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
{H: 1 Mos 15,16. Dom 3,8.}
```

Ordforklaring

Visse hyppige ord kan nogle gange have behov for en ordforklaring (de tidligere N-noter). Ordforklaringen skrives i en separat fil, og der henvises til filens navn således:

```
men handler i \w troskab|nåde\w* i tusind led mod dem som elsker mig
```

Her er »troskab« det ord der står i bibelteksen, og »nåde« er navnet på den ordforklaringsfil der henvises til. Bemærk brugen af den lodrette streg | mellem »troskab« og »nåde«. Det kan kræve lidt øvelse at finde den på et dansk tastatur.

Teksten vil blive vist således:

```
men handler i troskab° i tusind led mod dem som elsker mig
```

Hvis brugeren klikker på tegnet ° vil ordforklaringen blive vist.

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
men handler i troskab{N: nåde} mod dem som elsker mig
```

Eksegetisk layout

Paratext understøtter ikke eksegetisk layout. Der skal derfor benyttes en speciel kode som Paratext ikke umiddelbart forstår. Det er muligt med en speciel fil at konfigurere Paratext så koderne ikke ser alt for fremmedartede ud. Spørg Claus.

Niveauet for eksegetisk layout angives omgivet af \zei og \zei*. For eksempel således:

```
\zei 0\zei* \v 1 Hendes svigermor No'omi sagde nu til hende:  
\zei 2\zei* »Min datter, \zei 4\zei* mon ikke jeg skulle sørge  
for et hjem til dig, \zei 5\zei* så det må gå dig godt?«
```

Dette er en erstatning for den gamle kode:

```
//0 v1 Hendes svigermor No'omi sagde nu til hende: //2 >>Min  
datter, //4 mon ikke jeg skulle sørge for et hjem til dig, //5  
så det må gå dig godt?<<
```

Tilføjelser

Hvis man ønsker at angive at et dansk ord er tilføjet til teksten, kan ordet skrives mellem kommandoerne \add og \add*, men for tiden bruger vi kun dette ganske sporadisk.